Ålands landskapsregering

Asiakirjan nimi	Kirjeen nro
LAUSUNTO	20 Rk1c
Asian nro	Päiväys
ÅLR2022/6543	7.9.2022

Viite
Lausuntopyyntönne

Perustuslakivaliokunta
PeV@eduskunta.fi

Yhteyshenkilö
Niclas Slotte

Asia

Hallituksen vuosikertomus 2021, K 2/2022 vp

Ahvenanmaan maakunnan hallitus toteaa aluksi, että koronaviruspandemia leimasi vuotta 2021, mikä vaikutti sekä asioiden valmisteluun että päätöksentekoon. Ahvenanmaan itsehallintolain (SSK 1144/1991) 38 §:n mukaan maakunnan ja valtakunnan viranomaisten välinen kirjeenvaihtokieli on ruotsi. Ennen kuin tasavallan presidentti, valtioneuvosto, ministeriö tai muu viranomainen antaa säädöksiä, jotka koskevat pelkästään maakuntaa tai joilla muuten on erityistä merkitystä maakunnalle, on asiasta itsehallintolain 33 §:n mukaan hankittava maakunnan hallituksen lausunto.

Maakunnan hallitus joutuu toteamaan, että valtakunnalla ei toistuvasti ole ollut aikaa maakunnan hallituksen kuulemiseen, ja että monissa tapauksissa, joissa maakunnan hallitusta kuultiin, sillä oli käytettävissään vain lyhyt ruotsinkielinen tiivistelmä. Jälkimmäinen käytäntö on ollut yleinen myös vuoden 2022 aikana. Tämä on ollut erityisen ongelmallista, koska valtakunnan viranomaisten tulisi saada selville, miten yksittäisiin esityksiin liittyvät järjestelyt on toteutettu Ahvenanmaalla, ja miten niihin liittyvä Ahvenanmaan lainsäädäntö toimii. Tämä on tärkeää sekä itsehallintolain vaatimusten täyttämiseksi ja jotta valtakunnan viranomaiset kykenisivät luomaan järjestelmiä, jotka toimivat sekä Ahvenanmaalla että muualla maassa. Kun käännökset ovat näinkin rajallisia, ei ole mahdollista antaa kaikkea valtakunnan viranomaisten tarvitsemaa tietoa. Monissa tapauksissa on lisäksi ollut epäselvyyttä siitä, kumman tahon lainsäädäntövaltaan mikäkin esitys kuuluu. Tässä yhteydessä merkille pantavaa on myös se, että oikeusasiamies on 30.5.2011 antamassaan lausunnossa Dnro 656/4/09 katsonut, että maakunnan kuulemisen tarkoitus ei kokonaan täyty, jos maakunnan hallitukselle ei anneta mahdollisuutta tutustua lausuntopyyntöön liitettyyn aineistoon kokonaisuudessaan ruotsin kielellä.

Koronapandemiasta johtuneet rajoitustoimet vaikuttivat laaja-alaisesti ahvenanmaalaiseen yhteiskuntaan, samaan tapaan kuin vuosikertomuksen koronavirusepidemian ja rajoitustoimien vaikutuksia koskevassa jaksossa 1.3.4 kuvaillaan koko Suomen osalta. Ahvenanmaa kärsi erityisesti rajaliikennettä koskeneiden rajoitustoimien taloudellisista ja sosiaalisista vaikutuksista, jotka vaikeuttivat henkilöstön hankintaa erityisesti

sairaanhoidossa. Vuosikertomuksessa ei käsitellä lainkaan rajoitustoimien vaikutuksia erityisesti raja-alueisiin. Maakunnan hallituksen tekemä koronapandemian kahta ensimmäistä vuotta Ahvenanmaalla koskeva arvio valaisee näitä vaikutuksia joiltain osin (https://www.regeringen.ax/sites/www.regeringen.ax/files/attachments/guidedocument/covid-19_pandemins_forsta_tva_ar_pa_aland_slutversion_27.6.2022.pdf). Arviointiraportissa tehdään myös sellainen johtopäätös, että tiettyjen tartuntatautilakiin vuonna 2021 tehtyjen väliaikaisten säännösten sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset olivat kielteisiä, kun taas näiden väliaikaisten lainmuutosten myönteiset vaikutukset taudin leviämisen ehkäisemiseen voidaan vahvasti kyseenalaistaa. Tämä koskee erityisesti vaatimuksia todistuksen esittämisestä ja covid-19-testin tekemisestä Suomeen saavuttaessa (16 a-c §), mahdollisuutta koronatodistuksen käyttöön kotimaassa (58 i-m §) sekä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöä koskevaa rokotusvelvoitetta (48 a §).

Ahvenanmaan maakunta aloitti itsehallintonsa 100-vuotisjuhlavuoden vieton Ahvenanmaan itsehallintopäivänä 9.6.2021 ja juhlallisuudet huipentuivat vuoden 2022 itsehallintopäivänä. Maakunnan hallituksen mielestä on hyvä, että juhlavuoden vietto ja valtioneuvoston osallistuminen siihen huomioidaan vuosikertomuksessa.

Muilta osin maakunnan hallituksella ei ole erityisiä näkemyksiä vuosikertomukseen liittyen.

Varamaaneuvos Harry Jansson

Vanhempi oikeusasiantuntija Niclas Slotte